

Heidi Varis

OLET IHANA JUURI TUOLLAISENA!

Tietopaketti kehotunnekasvatuksesta varhaiskas-
vatusikäisten lasten kasvattajille

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	sosionomi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Heidi Varis
Työn nimi	Olet ihana juuri tuollaisena! Tietopaketti kehotunnekasvatuksesta varhaiskasvatusikäisten lasten kasvattajille
Toimeksiantaja	Kirrin päiväkot, Jyväskylä
Vuosi	2024
Sivut	29 sivua, liitteitä 3 sivua
Työn ohjaaja(t)	Virve Jussila

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena oli koota tietoa varhaiskasvatuksen ammattilaisille kehotunnekasvatus-oppaan muodossa. Tavoitteena oli tuoda teorialtieto ja työmenetelmiä suoraan varhaiskasvatuksen työntekijöille.

Opinnäytetyön aihe valikoitui työelämäkumppanin tarpeesta saada tietoa ja työmenetelmiä kehotunnekasvatuksesta helposti saatavilla olevassa muodossa.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään kehotunnekasvatusta sen kaikissa osa-alueissa sekä käydään läpi, miten kehotunnekasvatus näkyy varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Opinnäytetyö toteutui toiminnallisena opinnäytetyönä, jonka tuotoksena syntyi opas, jota varhaiskasvatuksen ammattilaiset voivat hyödyntää työssään varhaiskasvatusikäisten lasten kehotunnekasvatusta antaessaan. Opas sisältää tietoa kehotunnekasvatuksesta, sekä käytännön ohjeita kehotunnekasvatuksen toteutukseen varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyön valmis tuotos luovutettiin yhteistyökumppanin työntekijöille eli tuotoksen käyttäjille niin sähköisenä kuin paperisena versiona. Oppaan avulla työntekijät voivat antaa kehotunnekasvatusta lapsille ilman valtavaa tiedonhankua aiheen eri osa-alueista.

Asiasanat: kehotunnekasvatus, varhaiskasvatus, varhaiskasvatusikäiset lapset, opas

Degree title	Bachelor of Social Services
Author (authors)	Heidi Varis
Thesis title	You are lovely just the way you are! -Information pack for early childhood educators in daycare about body and emotional upbringing
Commissioned by	Kirri Daycare, Jyväskylä
Time	2024
Pages	29 pages, 3 pages of appendices
Supervisor	Virve Jussila

ABSTRACT

The purpose of the thesis was to gather information on body-emotional education in the form of a guide for early childhood education professionals. The objective was to bring theory-knowledge and working methods to early childhood education professionals.

The topic of the thesis was selected from the need of commissioner to obtain information and working methods on body-emotional education in an easily accessible format.

The theoretical framework of the thesis deals with body-emotional education in all its aspects, as well as dealt through how body-emotional education was reflected in the early childhood education plan.

The thesis was a functional thesis, and the output was a guide that can be used by early childhood educators in their work when giving body-emotional education to children of early childhood education age. The guide contains information about body-emotional education as well as practical instructions for the implementation of body-emotional education in early childhood education.

The finished output of the thesis was handed over to the commissioner's employees, i.e., its users, both in an electronic and a paper form. The guide allows educators to give body-emotional education to children without a huge search for information on different aspects of the topic.

Keywords: Body emotional education, early childhood education and care, children of early childhood education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TOIMEKSIANTAJAN KUVAUS.....	7
3	KEHOTUNNEKASVATUS	7
3.1	Kasvattajan rooli kehotunnekasvatuksessa	13
3.2	Kulttuurierot kehotunnekasvatuksessa	14
3.3	Sukupuolisensitiivisyys kehotunnekasvatuksessa	15
3.4	Kehotunnekasvatus varhaiskasvatussuunnitelmassa	16
4	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	17
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	18
5.1	Eettisyys ja luotettavuus	21
5.2	Työntekijöiden vastaukset oppaan muodosta	22
5.3	Työntekijöiden palaute valmiista tuotoksesta.....	23
6	POHDINTA	24
	LÄHTEET	26

LIITTEET

- Liite 1. Esitietolomake opinnäytetyön kyselyä varten
- Liite 2. Kyselylomake opinnäytetyön tuotosta varten
- Liite 3. Kyselylomake valmiista tuotoksesta

1 JOHDANTO

Kehotunnekasvatus on termi, joka saattaa olla usealle varhaiskasvatuksen ammattilaiselle vielä tuntematon tai mahdollisesti arka aihe. Kehotunnekasvatus on toinen nimitys varhaiskasvatusikäisten lasten seksuaali- ja turvataitokasvatukselle, jonka keskiössä on lapsen hyvinvointi ja joka sisältää ikätasoista tietoa kehosta, tunteista ja oikeuksista. (Ingman-Friberg & Cacciatore 2016c, 82–86.) Kehotunnekasvatukseen on varhaiskasvatuksessa alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota ja opinnäytetöitä aiheesta on tehty jonkin verran. Aiemmissa opinnäytetöissä on keskitytty lähinnä varhaiskasvattajien omiin kokemuksiin ja näkemyksiin sekä huoltajien ajatuksiin kehotunnekasvatuksesta. Myös erilaisia oppaita on tuotettu jonkin verran. Oman opinnäytetyöni aihe valikoitui tämänhetkisessä työpaikassani varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen opettajien mentoroinnissa sivusimme aihetta ja jo lyhyen keskustelun aikana ilmeni, että varhaiskasvatusikäisten lasten seksuaalikasvatus eli kehotunnekasvatus on aiheena vielä melko uusi eikä varhaiskasvatuksen työntekijöillä ole välttämättä ajanmukaista tietoa ja taitoa sen toteuttamiseen.

Lapsia kiinnostaa luonnostaan oma ja muiden keho, sen toiminta ja synty. Seksuaaliset leikit ovat lapsille normaaleja ja niiden avulla lapsi tutustuu omaan kehoonsa. (Cacciatore & Ingman-Friberg 2016, 91.) Lasten seksuaalikasvatuksesta puhuttaessa törmää yhä tänäkin päivänä siihen, ettei asioista puhuta niiden oikeilla nimillä tai että kasvattaja saattaa pahimmassa tapauksessa hyssytellä tai vältellä vastaamista lasten kysymyksiin aiheesta, mikä saattaa hämmentää lapsia tämän kaiken ollessa heille täysin luonnollinen asia. Lasten seksuaalikasvatusta on vieroksuttu aiemman tutkimuksen mukaan, sillä kun kyseessä on alle kouluikäinen lapsi, seksuaalisuus sanana on tuntunut sopimattomalta. Jotta lapsi saisi ikätasoista tietoa omasta kehosta, seksuaalisuudesta, tunteista sekä oikeuksista, tulisi kasvattajalla olla laaja, sekä neutraali näkökulma lähestyvä aihe. Opinnäytetyön aihe onkin hyvin ajankohtainen, sillä erilaisia taustoja ja kokemuksia varhaiskasvatuksen työntekijöillä on paljon. (Cacciatore ym. 2020, 1–10; Ingman-Friberg & Cacciatore 2016b, 25–31.)

Varhaiskasvatuksen toteutusta ohjaa varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelma mahdollistaa varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämisen, ja näin varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa niin, että lasten oikeus laadukkaaseen kasvatukseen, opetukseen ja hoitoon toteutuu. Kehotunnekasvatus on osana varhaiskasvatussuunnitelmaa, vaikkakin se on siihen sisäänkirjoitettu. Sanaa kehotunnekasvatus ei varhaiskasvatussuunnitelmasta vielä löydy. (Varhaiskasvatus suunnitelman perusteet 2022; Ahonen 2017, 14–26.).

Jotta termi kehotunnekasvatus tulisi tutuksi tulisi siitä löytyä enemmän tietoa ja tieto pitäisi tuoda suoraan sen käyttäjille eli tässä tapauksessa varhaiskasvatuksen työntekijöille. Opinnäytetyöni avulla nykyiset ja tulevat työntekijät saavat ajanmukaista tietoa lasten kehotunnekasvatuksesta, sekä työkaluja sen toteuttamiseen omassa lapsiryhmässä.

Työelämäkumppaninani toimii Kirrin päiväkotit Jyväskylässä sekä sen työntekijät. Opinnäytetyöni tietoperustan esittelin koko työyhteisölle sekä tuotin pienen muotoisen oppaan, joka sisältää teoretietoa kehotunnekasvatuksesta sekä käytännön harjoitteita ja materiaaleja, kuten lauluja ja kirjallisuutta, joita varhaiskasvatuksen työntekijät pystyvät työssään hyödyntämään.

Keskustelin muiden työpaikkani varhaiskasvattajien kanssa siitä, millainen tietotaso heillä on kehotunnekasvatusta ajatellen, ja tämän kautta ilmeni, että aihe on melko vieras. Kehittämistarve tuli siis suoraan työntekijöiltä ja heidän halustaan oppia uutta. Jo varhaisessa vaiheessa opinnäytetyön suunnittelua ja siihen liittyviä keskusteluja tuli työntekijöiltä toive oppaasta, josta tarvittaessa voisi etsiä tietoa kehotunnekasvatuksen toteutukseen. Opinnäytetyöni tuotoksen muoto tuli sitä käyttäviltä henkilöiltä, ja se todettiin toimivaksi sen helpon käytön ja miellyttävän visuaalisuuden vuoksi. Aikaa ei varhaiskasvatuksen työntekijöillä ole rajattomasti. ja uuden tiedon etsiminen rajoittuu usein työntekijän vapaa-ajalle, joten suoraan työyhteisöön tehty opas lasten kehotunnekasvatuksesta oli enemmän kuin tervetullut.

2 TOIMEKSIANTAJAN KUVAUS

Kirrin päiväkotia on Jyväskylän kaupungin alainen päiväkotia, joka sijaitsee Jyväskylän Kirrissä. Kirrin päiväkodissa toimii toimintakaudella 2022–2023 kolme varhaiskasvatusryhmää sekä kaksi esiopetusryhmää. Pääkohderyhmänä opinnäytetyölleni olivat varhaiskasvatuksen työntekijät Kirrin päiväkodissa, mutta sitä pystyvät hyödyntämään myös muut kasvatustalan ammattilaiset sekä lasten vanhemmat, joiden kanssa yhteistyössä kehotunnekasvatusta tulisi toteuttaa. Opinnäytetyöni hyödynsaajia ovat varhaiskasvatuksessa olevat lapset, sillä kehotunnekasvatus kohdistuu heihin. Lisäämällä ammattilaisten tietoa ja taitoa käsitellä sekä opettaa kehotunnekasvatusta, voidaan taata oikea-aikainen oppiminen asiasta. Opinnäytetyötä tehdessäni kävin keskusteluja erityisesti yhteistyökumppanini esihenkilön, mutta myös työpaikkani varajohtajan, oman lapsiryhmäni muiden kasvattajien kuin myös varhaiskasvatuksen muiden työntekijöiden kanssa.

3 KEHOTUNNEKASVATUS

Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetuimisto julkaisi vuonna 2010 ohjeen ”Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa”, joka on tarkoitettu viranomaisille ja asiantuntijoille ohjeeksi seksuaalikasvatuksen sisällöstä 0–18-vuotiailla. Seksuaalikasvatuksen aloitusikä vaihtelee eri puolilla Eurooppaa. Esimerkiksi Portugalissa seksuaalikasvatusta annetaan 5-vuotiailla, kun taas Espanjassa tai Italiassa vasta 14-vuotiailla. Paljon riippuukin siitä mitä seksuaalikasvatuksella tarkoitetaan ja mitä asioita siinä käsitellään. WHO:n lähteessä seksuaalikasvatuksesta käytetään laajaa määritelmää, johon kuuluvat seksuaalisuuden ja seksuaalisten kontaktien lisäksi ystävyyden sekä turvallisuuden tunteet. Määritelmän laajuuden vuoksi monissa maissa käytetäänkin esimerkiksi nimitystä ”seksuaali- ja parisuhdekasvatus” tai vaikkapa kehotunnekasvatus, kun kyseessä on vielä pieni lapsi. (Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetuimisto ja BZgA 2010, 11.)

Kehotunnekasvatus on varhaiskasvatusikäisten lasten seksuaali- ja turvataitokasvatusta. Sen keskiössä on lapsen hyvinvointi ja se sisältää ikätasoisia tietoa kehosta, tunteista ja oikeuksista. (Ingman-Friberg & Cacciatore 2016b, 25–31). WHO (World Health Organization) on määritellyt kehotunnekasvatuksen sisältävän osiot: *keho ja kehitys, tunteet, läheisyys, hyväolo ja itsetunto*,

ympäristö ja muut ihmiset, hyvinvointi ja terveys, lisääntyminen, normit ja tavat sekä oikeudet. (Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimisto ja BZgA 2010, 3.)

Seksuaalikasvatuksen on ajateltu kuuluvan vain nuorille ja se keskittyykin sisällöltään perinteisesti seksuaalisuuteen liittyviin riskeihin. Kielteinen lähestymistapa seksuaalisuuteen voi olla paitsi pelottavaa, myös lasten tarpeet huomioiden epäolennaiselta tuntuva. Aiheena lasten seksuaalikasvatus on sellainen, että moni vanhempi ei välttämättä kovin mielellään siitä puhuisi, varsinkin kun kyseessä on varhaiskasvatusikäinen lapsi. (Ilmonen & Korhonen 2016, 110–112; Ingman-Friberg & Cacciatore 2016b, 25–31; Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimisto ja BZgA 2010, 3; Cacciatore ym. 2020, 1–10.) Cacciatore ym. (2020) tuovat tutkimuksessaan esille syyn, miksi seksuaalikasvatusta vieroksutaan: Kun kyseessä on alle kouluikäinen lapsi, sanaa seksuaalisuus pidettiin sopimattomana, jolloin tutkijat muotoilivat ja testasivat uutta termiä: kehotunnekasvatus. (Cacciatore ym. 2020, 1–10).

Kehotunnekasvatuksen tulisi olla kokonaisvaltaista ja keskittyä hyvinvointiin: löytämään seksuaalisuus ihmisen voimavarana, auttaa kehittämään keskeisiä taitoja ja ymmärrystä, jotta lapset ja nuoret voisivat itse päättää seksuaalisuudesta sekä oppia elämään kumppanuussuhteissaan tyydyttävällä, sekä vastuuntuntoisella tavalla. Jotta mahdollisilta riskeiltä osaa suojautua, tulisi oppia asian positiivinen puoli. (Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimisto ja BZgA 2010, 3; Cacciatore ym. 2020, 1–10.)

Lapsuudessa tutustutaan niin omaan kuin muidenkin kehoon ja tunteisiin, rakennetaan tarvittavia sosioemotionaalisia taitoja, itsetuntoa ja kehokuvaa, opetellaan normeja ja ihmissuhteiden merkitystä sekä haetaan turvallista läheisyyttä ja etsitään mielihyvää. Nämä ovat ne tarpeet, joihin kehotunnekasvatuksen tulee vastata. (Cacciatore ym. 2020, 1–10; Ingman-Friberg & Cacciatore 2016a, 11–22.) Seksuaalisuus ilmenee hyvin eri tavalla varhaislapsuudessa kuin esimerkiksi teini-iässä. Se on kuitenkin tärkeä osa ihmisen ilmaisua ja olemista, sillä hyväksyessään oman seksuaalisuutensa ihminen saa voimavaroja niin fyysiseen kuin psyykkiseenkin hyvinvointiin. Jotta lapsi voisi toteuttaa itseään seksuaalisesti myös tulevaisuudessa, tarvitsee hän itsensä ja toisen kuuntelemisen sekä vuorovaikutustaitoja ja kykyä tuntea empatiaa

sekä tunnistaa omat ja muiden rajat. (Bildjuschkin 2015; Seksuaalisuus on osa ihmisyyttä 2021.) Ikätasoinen tai kehitysvaiheeseen sopiva kehotunnekasvatus on tärkeä osa lasten seksuaalisuuteen liittyvää kehitystä, sillä lasta kiinnostavat eri kehitysvaiheissa eri asiat. Kuitenkin kehotunnekasvatuksessa käsitellään samoja asioita yhä uudelleen ja uudelleen, mutta eri ikävaiheissa vain perusteellisemmin. (Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimisto ja BZgA 2010, 11,30–31.)

Turvataidot ja niiden tärkeys

Lasten kanssa leikitään, peuhataan ja halaillaan myös varhaiskasvatuksessa, ja aina tällaisissa tilanteissa lapsi saa tietoa läheisyystaidoista ja koskettamisen säännöistä. Lapsi oppii, millainen kosketus on sallittua ja millä tavalla meidän tulee huomioida muut. (Cacciatore ym. 2016, 95.)

Turvataitoja, jotka jokaisen lapsen tulisi oppia, voidaan sanoa olevan neljä kappaletta. Näiden neljän turvataidon voidaan nähdä olevan kehotunnekasvatuksen ydintä. Lapselle tulee opettaa kaikki kehon osien nimet, jotta hän voi ilmaista itseään sekä mahdollisia tilanteita, joissa hän on kokenut tulleen kohdelluksi väärällä tavalla. Lapselle opetetaan myös uimapukusääntö, joka kertoo, mitkä alueet kehosta ovat vain ja ainoastaan hänen omia. Lasta opetetaan tunnistamaan hyvän ja huonon kosketuksen ero, kuten ylempänä mainitsen, sekä viimeisenä lapsen tulisi tietää, kuinka hänen tulee toimia mahdollisessa uhkaavassa tilanteessa. (Turvataidot s.a.).

Turvataidot siis opettavat lapselle, mikä on vain hänen omaa, millainen kosketus on sallittua, ja varmistavat, että lapsella on aina oikeus sanoa ei. Nämä ovat taitoja, jotka tulisi opettaa jo varhaiskasvatusikäisille lapsille. Lapsen kasvaessa ja nykyaikaa elletäessä lapset tutustuvat mediaan jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Osa turvataitojen osaamista on myös osata käyttää mediaa oikein. Kasvattajan tehtävänä on huolehtia, että lapsen käyttämät erilaiset sovellukset ja muu media ovat lapsen ikätasoisia. Kasvattajan tehtävänä on myös puhua median ikärajoista ja kertoa, miksi niistä tulee pitää kiinni. (Alasaari ym. 2022, 68–71.)

Koskettamisen säännöt opettavat lapselle, että tällä on aina oikeus kieltäytyä kosketuksesta eikä kosketus saa koskaan tuntua ikävältä jälkikäteen tai olla salaisuus. Väkivaltainen käytös, kuten lyöminen tai töniminen, ei ole sallittua käytöstä, kun taas halaaminen tai silittäminen on sallittua, mutta sekin vain silloin, kun molemmat osapuolet ovat siihen suostuvaisia. Kasvattajan tehtävänä on muistuttaa, että lapsella on aina oikeus kieltäytyä myös halaamisesta, eikä lasta voida esimerkiksi pakottaa halaamaan ikätoveria riidan sopimisen yhteydessä. (Cacciatore ym. 2016, 95–96.)

Seksuaalisesta väkivallasta voidaan lapselle opettaa käyttäen termiä uimapukusääntö. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, ettei kenelläkään ole oikeutta koskettaa, näyttää, ottaa puheeksi tai katsoa toisen uimapuvun peittämiä alueita ilman tämän ihmisen suostumusta ja hyvää syytä. Uimapukusääntö on lempeä termi opettaa lapsille, mitkä alueet ovat vain ja ainoastaan hänen omia. (Cacciatore ym. 2016, 96–97.) Tunnetaitojen osaaminen tukee turvataitoja, sillä hyvät tunnetaidot auttavat lasta luottamaan omaan tunteeseensa myös, jos jotain sopimatonta sattuisi tapahtumaan. Kasvattajan on tärkeää opettaa, että lapsen täytyy pystyä puhumaan luotettavalle aikuiselle, jos jotain tapahtuu, eikä aina tarvitse olla rohkea tai reipas. (Cacciatore ym. 2016, 106–108.)

Keho ja tunteet

Kehotunnekasvatuksen keho ja tunteet osio sisältää lapsen yksilöllisen kokemuksen omasta kehosta ja sen eri toiminnoista ja mielihyvän löytämisestä oman kehon ja tekemisen kautta. Tässä osiossa kehotunnekasvatusta on hyvin tärkeässä roolissa jokaisen kehon ainutlaatuisuus ja hienous. Lasta tulee muistuttaa, että hänen kehonsa on hyvä juuri sellaisena kuin se on, eikä lapsen tai kenenkään muun kehoja arvostella. Lapsille on luonnollista tarkkailla ympäristöään ja he ovat luonnostaan kiinnostuneita myös muiden kehoista ja niiden eroista niin iän, ihonvärin kuin muidenkin piirteiden kannalta. Kasvattajan tehtävänä on opettaa lasta arvostamaan omaa kehoaan mutta myös muiden kehoja. Omalla puheellaan ja käytöksellään kasvattaja voi opettaa lapsille, että kaikki kehot ovat ainutlaatuisia ja arvokkaita, jokainen keho on oikeanlainen sellaisenaan ja että kehosta tulee pitää hyvää huolta. Kasvattajan on

myös hyvä muistaa, että jokainen lapsi kehittyy omaan tahtiinsa, eikä lasta tulisi verrata ikätovereihinsa. Eri ikäiset lapset tutustuvat kehoonsa eri tavalla. Vauvoille omaan kehoon tutustuminen tarkoittaa esimerkiksi sormien ja varpaiden tutkimista suullaan ja taas 3–4 vuoden iässä lapsi kokeilee enemmän kehonsa rajoja ja sen loputtomia mahdollisuuksia leikkiin. (Bildjuschkin 2015; Keho ja tunteet s.a..)

Myös tunnetaitojen ja tunteidensäätelyn opettelu on tärkeää kehotunnekasvatuksessa. Lapset tuntevat ja näyttävät tunteensa avoimesti ja voimakkaasti. Kasvattajan tehtävänä onkin opettaa lapselle, että kaikki tunteet ovat sallittuja, sekä opettaa nimeämään ja tunnistamaan lapsen tunteet. Vaikka kaikki tunteet ovatkin sallittuja, on kasvattaja tehtävänä opettaa lasta tunnesäätelyyn, jonka tavoitteena on oppia ymmärtämään tunteita, lisätä positiivisia tunteita ja päästää tuskallisista tunteista irti, sekä oppia muuttamaan tunnetilaansa toiminnan avulla. Tunnetaitojen opetteleminen lapsuudessa auttaa selviytymään vaikeista ajoista elämässä aikuisena. Kasvattajan tehtävä on myös antaa lapsille tilaa tuntea, kuulla lapsen jokainen tunne ja antaa lapsille huomiota ja turvaa. (Bildjuschkin 2015; Keho ja tunteet s.a.; Tunnesäätely s.a.).

Hyvinvointi

Läheisyys ja myönteinen kosketus ovat lapselle ensisijaisen tärkeitä jo varhaislapsuudessa ja niiden puute heijastaa lapsen hyvinvointiin myös myöhemmissä elämänvaiheissa. Kasvattajan tehtävänä on suojella lasta kaikin tavoin häirinnältä ja väkivallalta. Arkisissa tilanteissa, kuten pukeutumisen, riisuutumisen, levon ja peseytymisen yhteydessä kasvattajalla on hyvä tilanne opettaa lapselle taitoja, joilla hän voi suojella itseään. Arkisissa tilanteissa voi myös kertoa lapselle niistä säännöistä ja taidoista, jotka liittyvät läheisyyteen ja yksityisyyteen. Kasvattajan tulee opettaa lapselle hyvän ja huonon kosketuksen ero. Kosketus ei saa koskaan tuntua ikävältä, eikä sen kuulu olla salaisuus. Lapsen hyvinvoinnin takaamisen tavoitteita ovat tunne siitä, että häntä arvostetaan juuri sellaisena kuin hän on, ja että hänen kehonsa on arvokas. Lapsella tulee olla elämässään läheisiä aikuisia, joille he voivat puhua vaikeistakin asioista ja kasvattajan tehtävä on kuunnella ja ymmärtää lasta. (Hyvinvointi s.a.).

Ympäristö

Jokaisella lapsella on oikeus tuntea oma perheensä arvokkaaksi. Kasvattajan tehtävä on kertoa moninaista perhemuodoista ja valita kirjat, sekä lelut niin, että ne kuvaavat monenlaisia perheitä ja parisuhteita. Kasvattajalla ja vanhemmilla on oikeus omiin mielipiteisiinsä, mutta on tärkeää, että kasvattaja suhtautuu myönteisesti ja hyväksyen, monenlaisiin elämäntapoihin ja ihmissuhteisiin jotta lapsi pystyy tarkastelemaan ympäröivää maailmaa ja sen ihmisiä kiinnostuneena ja arvostaen. (Kauppinen 2016b, 167–173.) On tärkeää puhua tasa-arvoisesti kaikista sukupuolista ja tuoda esille, että lapsi pystyy mihin vain riippumatta tämän sukupuolesta. Kuten alaluvussa 3.9 tulen mainitsemaan, että kulttuurisia eroja on varhaiskasvatuksessakin paljon, tulee kasvattajan kuitenkin muistaa, että kehotunnekasvatus kuuluu kaikille. Jotta lapsi saisi yhtenäistä tietoa kehotunnekasvatuksesta, on aiheesta hyvä keskustella näiden vanhempien tai huoltajien kanssa. Keskustelu on tärkeässä roolissa myös erilaisista perhemuodoista ja ihmisistä puhuttaessa. (Kauppinen 2016b, 167–173; Ympäristö s.a.).

Läheisyys ja lisääntyminen

Kuten aiemmin mainitsen, on läheisyys ja kosketus lapselle hyvin tärkeää. Lapsi tutustuu kehoonsa monilla eri tavoilla, eikä mikään niistä ole väärä tapa. Jo pienet lapset hakevat mielihyvää fyysisellä kosketuksella. Pienten lasten itsetyydytys eli unnutus saattaa hämmentää aikuisia, mutta se on täysin normaali tapa tutustua omaan kehoonsa ja hakea mielihyvää, aivan kuten nenän kaivaminen tai hiusten harjaus. Lapselle itsetyydytys on eri asia, kuin aikuiselle, jonka vuoksi käytetään termiä unnutus. Unnuttaessa lapsi usein rauhoittuu ja pyrkii tuntemaan itsensä turvalliseksi sekä saamaan aikaan hyvän olon. Kasvattajan tehtävänä ei ole kieltää lasta unnuttamasta, sillä tämä saa aikaan ristiriitaisia tunteita hyvän olon hakemiseen. Lasta voi kuitenkin ohjata oikea-aikaisuuteen ja oikeaan paikkaan, jos lapsen unnutus on muita häiritsevää tai jatkuvaa. On hyvä muistaa, että pakonomainen ja jatkuva unnutus voi olla merkki lapsen pahoinvoinnista. (Ingman-Friberg & Cacciatore 2016c, 82–86; Laru 2016, 223–231; Läheisyys ja lisääntyminen s.a.; Unnutus 2019).

Lapsia kiinnostaa hyvin yksilöllisesti se, mistä lapset tulevat. Lapsiperheissä perheenlisäys on tavallinen puheenaihe, sillä omaan tai tuttavan perheeseen voi olla tulossa tai syntyy lapsi. Kasvattajan tehtävänä on kertoa lapselle totuudenmukaisesti, mutta lapsen tasoisesti kuinka ihmiset lisääntyvät. Kuten erilaisista perheistä, tulee kasvattajan puhua arvostavasti erilaisista tavoista, joilla lapsi voi tulla perheeseen. Lapset leikkivät usein kotileikkiä ja tämä on hyvä tapa käsitellä myös lisääntymiseen liittyviä asioita. (Kauppinen 2016a, 232–242; Läheisyys ja lisääntyminen s.a.).

Normit ja oikeudet

Lapset opettelevat kasvaessaan sitä, mikä on sallittua ja mikä kiellettyä käytöstä. Muiden puhe, äänensävy ja ilmeet kertovat lapselle paljon. Lapset myös kokeilevat rajojaan esimerkiksi kiroilemalla tietäen, että se on kiellettyä mutta vain testatakseen aikuisen reaktiota. Hyväksyntä sellaisena kuin on, on myös lapselle tärkeää ja tätä tukevat hyvät sosiaaliset taidot sekä tavat. Kasvattajan tehtävänä on kertoa lapselle eri kulttuureista ja uskonnoista, erilaisista perheistä ja näiden tavoista lähestyä asioita, mutta myös lapsen oikeuksista omaa kehoon ja turvallisuuteen. Lapsella on oikeus tuntea itsensä arvostetuksi, ainutlaatuiseksi ja rakastetuksi juuri sellaisena kuin hän on. Kehotunnekasvatusta ajatellen lapsen oikeuksien sopimuksessa on neljä erityisen tärkeää artiklaa: 2: *Kohtele minua oikeudenmukaisesti*, 6: *Opetä minulle uusia asioita*, 20: *Pidä minusta huolta* ja 34: *Päätän omasta kehostani*. (Normit ja oikeudet s.a.; Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989.) Seksuaalioikeudet kuuluvat myös lapsille ja niihin lukeutuvat oman seksuaalisuuden toteutus ilman pakottamista, riistoa ja väkivaltaa. Jokaisella on oikeus myös koskemattomuuteen ja myöhemmässä iässä kumppanin valintaan sekä päätökseen lasten hankinnasta. ((Bildjuschkin 2015.))

3.1 Kasvattajan rooli kehotunnekasvatuksessa

Seksuaalikasvatusta tai kuten tässä opinnäytetyössä kutsun, kehotunnekasvatusta antavien kasvattajien tiedon tulee olla faktatietoa sekä puolueetonta kasvatusta. Kasvattajan tehtävänä on opettaa lapsia käyttäen johdonmukaisesti neutraalia kieltä ja huolehtien, ettei hän puheellaan loukkaa oppijoita,

sekä muistaen kunnioittaa heidän rajojaan. Seksuaalikasvatuksessa kasvattajan roolilla, tietotaidoilla ja koulutuksella sekä työpaikan rakenteellisilla puitteilla on hyvin suuri merkitys onnistuneen seksuaalikasvatuksen kannalta. (Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimisto ja BZgA 2010, 32.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulisi kouluttua kehotunnekasvatuksen saralla, sillä aihe tulee olemaan aina läsnä lasten elämässä ja ilman koulutusta kasvattaja on vain oman kokemuksensa, asenteidensa sekä tunteidensa varassa, mikä saattaa hämmentää lasta sillä kasvattajan oma kokemusmaailma ei ole useinkaan riittävä, jotta hän voisi kohdata lasten kysymykset aiheesta. (Koskiluoma 2020.)

Kasvattaja voi tuntea monia erilaisia tunteita kehotunnekasvatukseen liittyen, kuten häpeää tai hämmennystä. Jokaisella ihmisellä on oma kasvatus ja elämän kokemuksensa, jotka tämän tunteisiin liittyvät, mutta kasvattajan tehtävänä on suojata lasta omilta kielteisiltä tunteilta. (Ingman-Friberg 2016, 41–52.)

Varhaiskasvatuksessa olevat lapset viettävät suuren osan päivästänsä päivähoidossa. Varhaiskasvattajien rooli heidän elämässään on siis merkittävä ja varhaiskasvattajilla hyvä mahdollisuus toteuttaa kehotunnekasvatusta yhteistyössä lapsen huoltajien ja muun perheen kanssa. Kehotunnekasvatusta toteuttavat jokainen varhaiskasvattajista, joko tiedostamatta tai tietoisesti. (Kangaskoski 2016, 197–208.)

3.2 Kulttuurierot kehotunnekasvatuksessa

Varhaiskasvatus on moninaista ja erilaisia arvoja ja kulttuureja on paljon. Perheille, jotka ovat muuttaneet Suomeen vahvasti sukupuoliroolittuneista ja intii-miä suojavista ympäristöistä voi keskustelu lasten seksuaalikasvatuksesta olla hankalaa. Kommunikoinnin tulisi alusta asti olla runsasta ja molemminpuolista, sekä kasvattajan tulisi pyrkiä ottamaan perheen kulttuuritausta ja uskomukset puheeksi, jotta väärinkäsityksiltä välttyään. (Novitsky 2016, 137–146.)

Kasvattajan tulee tarvittaessa avata käsitteitä lapsen seksuaalikasvatukseen liittyen, sillä käsitteet voivat olla perheille vieraita ja ne saatetaan rinnastaa

suoraan seksiin. Tämä vaatii aikaa ja voi tarvita usean keskustelukerran kasvattajien ja perheen välillä. Kuten muutoinkin, tulee kasvattajan muistaa, että varhaiskasvatuksen asiakkaana on koko perhe, mutta kun tavoitteena on avata keskustelua lapsen kehotunnekasvatuksesta ja seksuaalisuudesta, täytyy keskustelu aloittaa vanhemmista. (Novitsky 2016, 137–146.) Kuten Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos sivuillaan kertoo, *seksuaalikasvatus on osa opetussuunnitelmaa ja se kuuluu kaikille lapsille ja nuorille, tämän kulttuuritaustasta riippumatta*. (Kulttuurisensitiivinen seksuaalikasvatus 2021.) Kuten Novitsky (2016) kertoo, Väestöliitolla on kotoutumiskoulutuksiin soveltuvaa materiaalia aikuisille maahanmuuttajille sekä turvapaikanhakijoiden käyttöön, mutta se ei kuitenkaan ole velvoittava opetussuunnitelman osa, vaan vastuu kehotunnekasvatuksen toteuttamiseen on varhaiskasvattajilla. (Novitsky 2016, 137–146.)

3.3 Sukupuolisensitiivisyys kehotunnekasvatuksessa

Kohdatessamme lapsia sekä puhuessamme heistä, määrittelemme heidät usein sukupuolen mukaan. Syntymän jälkeen määritetty sukupuoli ei kuitenkaan ole koko totuus vaan siihen liittyy vahvasti lapsen persoona sekä yksilöllisyys, jotka muodostuvat useista eri tekijöistä. (Saloheimo 2016, 147–157.) Kasvattajat saattavat tiedostamattaan rajata lasten toimintaa sukupuolen mukaan ja esimerkiksi tunteiden säätelyssä poikaoletettuja lapsia ei kannusteta samalla tavalla ilmaisemaan ja käsittelemään tunteitaan, kuin tyttöoletettujen lasten kanssa. Myös lapsen ikä saattaa vaikuttaa kasvattajan suhtautumiseen asiassa, esimerkiksi kasvattaja voi toimia empaattisemmin pienen pojan, kuin ison pojan itkuun. (Alasaari & Katainen 2016, 14–16; Saloheimo 2016, 147–157.)

Sukupuolisensitiivisen kasvatuksen tavoitteena ei ole sukupuolineutraalius, vaan kasvattajana on tärkeää ymmärtää sukupuolen moninaisuus ja pyrkiä tunnistamaan jokaisen lapsen yksilöllinen kokemus sukupuolesta. Sukupuolisensitiivinen kehotunnekasvatus ei siis tarkoita, että lapsia tulisi kasvattaa vain binaarin ulkopuolella, vaan tarkoituksena on kunnioittaa kaikenlaisia sukupuolikokemuksia. Sukupuolisensitiivinen kehotunnekasvatus antaa lapsille tilaa olla oma itsensä sekä kunnioittaa heidän itsemäärittämisoikeuttaan, joka

on tärkeä osa kehotunnekasvatusta (Saloheimo 2016, 147–157; Virtanen 2021.)

Sukupuolisensitiivinen kehotunnekasvatus on tasa-arvoista kasvatusta, jossa ei vahvisteta stereotyyppisiä sukupuolirooleja, vaan annetaan tilaa lapsen omalle persoonalle ja kokemukselle omasta sukupuolesta. Kasvattajan tehtävänä on tukea erilaisia tyttöinä ja poikina olemisen tapoja. (Saloheimo 2016, 147–157; Tasa-arvoinen kasvatus s.a.)

Kasvattajan tehtävä on mahdollistaa kaikille lapsille kokeilla ja etsiä itseään leikin avulla. Ei ole olemassa leikkiä, joka olisi vain tyttöjen leikki tai poikien leikki. Lapset tulee kohdata yksilöinä ilman, että kasvattaja toimisi stereotyyppisesti lapsen sukupuolen mukaan. (Alasaari ym. 2022, 80–85; Ylitapio-Mäntylä 2012, 71–88.)

3.4 Kehotunnekasvatus varhaiskasvatussuunnitelmassa

Varhaiskasvatussuunnitelma on varhaiskasvatustilain alainen dokumentti, joka ohjaa kasvattajan työtä kokonaisvaltaisesti. Vuoden 2022 uudistukset varhaiskasvatussuunnitelmassa tukevat yhä enemmän kehotunnekasvatusta.

Sanaa kehotunnekasvatus ei kuitenkaan esiinny suoraan varhaiskasvatussuunnitelmassa, vaikkakin se on siihen sisäänkirjoitettu. Valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin on keväällä 2022 lisätty lause: *Lasten ikätasoista uteliaisuutta seksuaalisuuteen ja kehoon ohjataan kunnioittavasti.* (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022).

Kehotunnekasvatukseen liittyviä tavoitteita ovat esimerkiksi edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia, lasta kunnioittavan toimintatavan turvaaminen, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen, lapsen ohjaaminen eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen sekä varmistaa, lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskettaviin asioihin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022).

Varhaiskasvatuksen suunnitelmassa mainitaan myös toimiminen yhdessä lapsen ja tämän vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022).

Konkreettisesti kehotunnekasvatus varhaiskasvatussuunnitelmassa toteutuu aikuisten johdolla, esimerkiksi lapsilla on oikeus kysyä ja puhua heitä kiinnostavista aiheista. Kasvattajan tehtävänä on antaa lapselle lupa puhua, kertoa ja kysyä, ottaa huomioon lapsen ikä- ja kehitystaso vastauksissaan, tuoda lapsia kiinnostavia aiheita esille esimerkiksi kirjallisuuden, musiikin ja askartelun muodossa. Kasvattajan tehtävänä on puhua kehoon ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista luonnollisina asioina ihmisen elämässä ja lapsen kehityksessä, toimia kunnioittavasti sekä lähestyä lasta kiinnostavia aiheita myönteisen kautta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022).

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli koota tietoa varhaiskasvatuksen ammattilaisille lasten seksuaalikasvatuksesta eli kehotunnekasvatuksesta perustuen teorial tietoon kehotunnekasvatuksen tärkeydestä ja sen eri osa-alueista. Opinnäytetyöhöni liittyy tuotos: opas, johon keräsin teorial tietoa kehotunnekasvatuksesta sekä materiaalia, jota varhaiskasvattajat voivat käyttää työssään hyödyksi. Tavoitteena oli tuoda teorial tieto ja menetelmiä suoraan sen käyttäjille eli tässä tapauksessa varhaiskasvatuksen työntekijöille. Oppaasta kasvattajat löytävät helposti tietoa kehotunnekasvatukseen liittyen, mutta myös listat lastenkirjallisuudesta sekä musiikista, joita he voivat työssään hyödyntää esimerkiksi erilaisissa toimintatuokioissa lasten kanssa.

Tavoitteena oli tuoda kehotunnekasvatus tutuksi ja helposti saataville. Opinnäytetyöni on työelämälähtöinen, sillä kehotunnekasvatus on käsitteenä vielä monelle ammattilaisellekin uusi termi ja tietoa tarvitaan sekä kaivataan työkentälle. Kehotunnekasvatus on terminä vielä melko tuore, eikä tutkimustietoa löydy kovinkaan paljoa.

Varhaiskasvatuksen ammattilaisilla saattaa olla ennakkoajatuksia kehotunnekasvatukseen liittyen, ja ne voivat vaikuttaa negatiivisesti lapsen kehityksen kulkuun. Opinnäytetyöhöni liittyy myös eri kulttuuritaustaisten vanhempien ohjaus kehotunnekasvatuksen hyödyistä ja käytöstä sekä siitä, millä tavalla kehotunnekasvatus esitetään varhaiskasvatussuunnitelmassa. Kehotunnekasvatusta antamalla lapsille syntyy realistinen ja turvallinen käsitys siitä, minkä tulisi olla arkipäivää heidän elämässään heidän kasvaessaan ja kehittyessään nuoriksi ja myöhemmässä vaiheessa aikuisiksi.

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Toteutin opinnäytetyöni toiminnallisena opinnäytetyönä, sillä sen tavoitteena oli ammatillinen tuotos, joka palvelee valitsemaani kohderyhmää eli tässä tapauksessa varhaiskasvatuksen ammattilaisia. (Kostamo ym. 2022, luku 1: Opinnäytetyö – toimintaa ja tekstiä tutkivin ottein.)

Toikko & Rantanen (2009, 64–66) esittelevät kirjassaan lineaarisen mallin kehittämisprosessia tehdessä. Tämä menetelmä tuntui minulle luontevalta tavalla toteuttaa opinnäytetyöni. Lineaarisessa mallissa projektille tai kehittämis-tehtävällä määritellään ensin tavoite.

Opinnäytetyön suunnitelmaa tehdessäni pohdin, missä muodossa tuotan opinnäytetyöni tuotoksen yhteistyökumppanilleni eli Kirrin päiväkodille. Suunnitelmaa tehdessä mietitään, ketkä projektiin osallistuvat. Opinnäytetyöni tapauksessa osallistujia olivat varhaiskasvatuksen työntekijät, joilta tarve oli tullut ja jotka pääsivät vaikuttamaan tuotoksen lopulliseen muotoon.

Toteutus vaiheessa projekti saattaa muuttua, sillä vaikka suunnitelma olisi hyvin tehty ei mikään ole aina varmaa. Toteutusvaiheessa opinnäytetyössäni loin tuotosta varten tietopohjaa sekä työntekijöiden toiveiden mukaisesti valmistin lopullisen tuotoksen eli oppaan.

Lineaarisessa mallissa on aina projektin päättäminen ja valmiin tuotoksen arviointi viimeisenä. Vaikka lineaarisen mallin voisi ajatella olevan suora aikajana, voi sitä kuvata myös kehänä, sillä kohdeyleisön toiveet ja odotukset voivat muuttaa projektin kulkua ja lopullista muotoa. (Toikko & Rantanen 2009, 64–66.) Omassa opinnäytetyössäni projektin tuotoksesta pyysin työntekijöiltä

palautetta, tein siihen tarvittavia muutoksia ja päätökseen projektini tuli, kun luovutin lopullisen, valmiin tuotoksen heidän käyttöönsä.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä asiantuntijaosaaminen näyttäytyy ammatillisena käytäntönä sekä sitä käsittelevänä raporttina. (Vilka 2021a, osa I; Vilka 2021b, luku 1: Tutkimus työelämässä.) Toiminnallisessa opinnäytetyössä kohderyhmä on rajattava tarkasti, jottei työn laajuus kasva liian suureksi ja koska tavoitteena on tuottaa tuotos jonkun käyttöön ja saada ihmiset osallistumaan siihen jollain tapaa (Vilka 2021b, luku 1: Tutkimus työelämässä). Kuten johdannossa mainitsen, oli tarve opinnäytetyölleni tullut suoraan työelämästä ja varhaiskasvatuksen työntekijöiltä, sillä heillä on ollut tunne, että kehotunnekasvatus terminä ja työkeinona on vielä uusi ja vieras.

Tietoperustaa opinnäytetyöni tuotokseen sekä raporttiin keräsin ammatillisesta lähdekirjallisuudesta sekä aiemmista aiheeseen liittyvistä tutkimuksista ja hankkeista saaduista tuloksista. Opinnäytetyön suunnitelmaa edelsivät keskustelut työpaikkani muiden työntekijöiden sekä johtajan kanssa käyty keskustelut aiheen tärkeydestä. Nämä keskustelut olivat niin sanottuja kahvipöytäkeskusteluja, joissa ideoita lähinnä palloiteltiin puolin ja toisin. Toiveena oli helppokäyttöinen ja selkeä opas kehotunnekasvatuksesta, jota pystyisi hyödyntämään päivittäisissä toiminnoissa varhaiskasvatuksessa. Erityisesti työntekijöitä pohditutti käytännön menetelmät, joiden avulla kehotunnekasvatusta olisi varhaiskasvatuksessa antaa. Näin ajatus opinnäytetyön tuotoksesta eli oppaasta syntyi. Kokoamani oppaan tarkoituksena oli tuoda kehotunnekasvatukseen liittyvä tieto suoraan sen käyttäjille. (Kostamo ym. 2022, luku 3: Toiminnallisen opinnäytetyön tietoperusta.)

Opinnäytetyötä tehdessäni koin hankalaksi löytää omaan opinnäytetyöhöni sopivan menetelmän. Päädyin kuitenkin siihen, että opinnäytetyön toteutuksessa kasaan ensin tietoperustaa alan ammattikirjallisuudesta ja tutkimuksista, jonka jälkeen käyn keskusteluja työyhteisöni muiden työntekijöiden kanssa heidän ajatuksistaan liittyen valmiin tuotoksen muotoon ja kokonaisuuteen. Palautetta keräsin muilta työyhteisöni työntekijöiltä siksi, että valmis tuotos olisi juuri heidän käyttöönsä sopiva. Opinnäytetyöni tuotoksen tulee olla miellyttävä ja helppo käyttää.

Palautetta työyhteisöni muilta työntekijöiltä keräsin viikoittaisessa työyhteisöni infossa, jossa käymme työyhteisön arkea koskevia asioita läpi. Opinnäytetyöni ollessa toteutusvaiheessa kerroin muille työntekijöille opinnäytetyöstäni ja pyysi heiltä lyhyitä ajatuksia tuotoksen muodosta erillisille lapuille, jotka heiltä keräsin. Mainitsin työntekijöille, että vastaukset annetaan anonymisti. Näitä vastauksia vertailemalla pystyin löytämään eroja sekä toistuvia teemoja tuotoksen toiveisiin liittyen. Vilkka (2021a, osa II) mainitsee kirjassaan esimerkiksi ideariihen, joka päättyi opinnäytetyöni aineiston kokoamisen menetelmäksi, kun tarve oli saada palautetta työntekijöiltä oppaaseen liittyen. Ideariihi on Vilkan (2021a, osa II) mukaan yhteistoiminnallinen aineiston kokoamisen tapa, sillä siinä voidaan hyödyntää kehittämistehtävän ideaa ohjaavana lähtökohdana, jonka jälkeen ryhmän jäsenet voivat esimerkiksi keskustellen kirjoittaa ylös esille nousseet ajatukset. Yhdessä keskustelemalla voidaan tuoda aihe ja sen eri osa-alueet kaikille nähtäväksi, jolloin oppaan tuottaminen säilyy läpinäkyvänä ja jokainen ryhmän jäsen pystyy omalla panoksellaan vaikuttamaan siihen, millainen valmiista tuotoksesta tulee. Ideariihen jälkeen tarkoituksena on laittaa läpikäydyt asiat tärkeysjärjestykseen ja koota näistä juuri tälle ryhmälle sopiva tuotos. (Vilkka 2021a: osa II.) Ideariihen käyttöön päädyin sen vuoksi, että aikaa varhaiskasvatuksen arjessa on vähän, eikä niin sanotun tavallisen maanantain infon aikana ole mahdollista siirtyä ryhmiin ja varata jokaiseen keskusteluun 10–15 minuuttia aikaa. Ideariihen pystyin toteuttamaan yhdellä kertaa nopeasti ja sain siinä hetkessä työntekijöiltä välitöntä palautetta tulevaa tuotosta ajatellen.

Aineistonkeruuta lähestyin Kostamo ym. (2022, luku 3: Toiminnallisen opinnäytetyön tietoperusta) kirjassa esittämästä faktanäkökulmasta, joka sisältää ennen opinnäytetyötäni julkaistut valmiit aineistot. Tämän lähestymistavan valitsin, koska tarkoituksena oli koota jo olemassa olevasta tiedosta oleellinen tuotostani varten.

Uudeksi asiaksi opinnäytetyöni tuotoksessa muodostui kehotunnekasvatuksen aineisto kytkettynä varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka ohjaa varhaiskasvattajan työtä kaikilla osa-alueilla. Koin tärkeäksi ottaa varhaiskasvatussuunnitelman mukaan opinnäytetyöhöni, sillä kehotunnekasvatus on varhaiskasvatussuunnitelmassa mukana, vaikkei sitä erikseen siinä mainita. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022).

Toikko & Rantanen (2009, 64–66.) Mainitsevat kirjassaan kehittämistoiminnan olevan ennen kaikkea sosiaalinen prosessi. Koska toiminnallisessa opinnäytetyössä täytyy myös arvioida tuotostaan, pyysin työyhteisön muilta jäseniltä palautetta valmiista tuotoksesta. Palautteen annon toteutin anonymisti. Viikoittaisessa työpaikkani infossa pyysin jokaista työntekijää kertomaan heidän kokemuksiaan oppaasta ja sen käytettävyydestä muutamalla sanalla. Palaute oli tyytyväistä ja valmis opas koettiin hyödylliseksi sekä helposti käytettäväksi.

Opinnäytetyön tuotos on rakennettu Canvassa. Canvan kuvapankkia hyödynnän. Canva on verkossa sijaitseva työkalu, jolla pystyy ilmaiseksi muotoilemaan erilaisia tiedostoja.

5.1 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössäni kiinnitin huomiota Tuomi ja Sarajärvi (2018, 150–151) mainitsemaan hyvään tieteelliseen käytäntöön. Tiedonkeruu ja sen käsittely tapahtui opinnäytetyössäni aiempien tutkimustulosten kunnioittavaan viittaamiseen sekä huoliteltuun raportointiin. Vastuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta, sen rehellisyydestä ja tekijän vilpittömyydestä on aina tutkimuksen tekijällä itsellään. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150–151.)

Aineiston keruuta varten tarvitsin lähdekritiikkiä, joka tarkoittaa sitä, että arvioin käyttämäni lähteen tai aineiston laadun, ennen kuin käytin sitä opinnäytetyössäni. Koska kehotunnekasvatuksesta on vielä vain vähän tietoa saatavilla, täytyi minun tutustua lähteisiin hyvin tarkkaan. Toisaalta aihe on sen verran uusi, ettei siitä löydy kovin vanhaa tietoa. Koska tutkimustietoa on vielä kovin vähän ja materiaali kehotunnekasvatuksen toteutukseen lähinnä Väestöliitolla, päädyin käyttämään myös näitä verkkosivuja opinnäytetyössäni. (Vilkka 2021a, osa II.)

Opinnäytetyötäni varten en tehnyt haastatteluja tai muita havaintoja, joista voisi selvittää siihen osallistuneiden ihmisten henkilötietoja. Kuitenkin Vilkka (2021a, osa II) kirjassaan mainitsee, että kehittämiskohteen ihmisiä tulee aina tiedottaa aineiston kokoamisesta ja sen tarkoituksesta. Kuten aiemmin mainit-

sin, esittelin opinnäytetyön idean, sekä pyysin työntekijöiltä palautetta lopullisen oppaan muotoon viikoittaisessa infossa työpaikassa, johon opinnäytetyöni toteutin. Tästä syystä minun tuli toimia kunnioittavasti sekä muistuttaa työntekijöitä, että vastaaminen ja palautteen anto on vapaaehtoista, eikä heitä voida vastauksista tunnistaa. Itsemääräämisoikeus antaa kehittämistyöhön osallistuville henkilöille mahdollisuuden vetäytyä siitä myös kesken kehittämistyön. (Vilkka 2021a: osa II.)

5.2 Työntekijöiden vastaukset oppaan muodosta

Opinnäytetyöni tuotoksen muodostamista varten kysyin yhteistyökumppanini muiden varhaiskasvattajien mielipidettä. Esittelin opinnäytetyöni idean (liite 1) lyhyesti 3.4.2023 maanantaisessa infossa, johon osallistui iso osa työpaikkani työntekijöistä. Kyselyn (liite 2) toteutin suljetuin kysymyksin, mutta annoin tilaa myös vapaille vastauksille ja erillisille toiveille.

Vastauksia sain 11 kappaletta, joka ei kattanut kaikkia työyhteisön varhaiskasvattajia, mutta joiden avulla sain selkeän kuvan siitä, millaista opasta työntekijät työnsä avuksi kehotunnekasvatuksessa kaipaivat. Vastauksissa vain yhdessä toivottiin opasta erityisesti sähköisessä muodossa, 4 vastauksessa toivottiin vain paperista versiota ja 6 vastauksessa molempia, sekä sähköistä että paperista versiota.

Kyselyn toisessa kysymyksessä pyysin varhaiskasvattajia kertomaan, olisiko oppaan oltava mieluummin värikäs ja sisältää kuvia/grafiikkaa vai tulisiko sen mieluummin olla asiallinen ja minimalistinen. Vain yhdessä vastauksessa toivottiin minimalistista ulkoasua oppaalle.

Työyhteisön vastausten perusteella tuotokseni lopullinen muoto selkiytyi. Vastausten perusteella lopullinen tuotokseni sisältäisi verkossa olevan, mutta tarvittaessa tulostettavan materiaalin kehotunnekasvatuksesta, joka visuaaliselta ilmeeltä on värikäs, sisältäen kuvia ja grafiikkaa.

Vapaan sanan laatikkoon sain seuraavanlaisia vastauksia:

”Selkeät kuvat, lapsilähtöisyys, vähän tekstiä?”

”Kuvia sisältää opasta miellyttävämpi lukea, kuin pelkkää tekstiä.”

”Perusteita, teoriaa ja käytäntöä = Ymmärrettävä paketti yhdessä.”

”Vinkit, listat, tiivistykset = Tarpeen + käytännöllistä! + Pieni teoria osuus tutki-
mustietoon nojaten kiinnostaisi!”

”Selkeä ja ytimekäs.”

”Värit elävöittää työtä kivasti, mutta myös hyvä jos asia tulee selkeästi esille.”

”Voisiko siinä olla vinkkejä arkeen, leikkejä... yms.”

Vastausten perusteella teemoissa toistuivat visuaalisuus, selkeys sekä ar-
jessa hyödynnettävät menetelmät. Näihin teemoihin kiinnitin erityistä huomiota
opasta tehdessäni.

5.3 Työntekijöiden palaute valmiista tuotoksesta

Opinnäytetyöni tuotoksen esittelin yhteistyökumppanin jäsenille eli sen tule-
ville käyttäjille lastenhoitajien sekä varhaiskasvatuksen opettajien suunnittelu-
hetkillä. Esittelyä varten olin tulostanut oppaan paperisen version sekä välitin
sen sähköisenä työyhteisön jokaiselle jäsenelle. Oppaan paperisen version lii-
tin omaan kansioonsa, johon liitin myös väestöliiton sivuilta löytyvät materiaali-
listat, joiden linkit löytyvät oppaan sähköisen version loppupuolelta. Sähköisen
version latsin työyhteisön omaan Teams-sovellukseen, josta se löytyy hel-
posti. Aikaa oppaan esittelyyn oli varattu tunti. Koska aika oli tiukasti rajattu,
toteutin palautteen saannin samalla tavalla kuin toiveet ennen oppaan kasaa-
mista. Vastauksia sain 11 kappaletta. Jokaisessa palautelappusessa koettiin
oppaan olevan helposti käytettävä kehotunnekasvatuksen toteutukseen. Vas-
taajista 8 vastasi ottavansa todennäköisemmin paperisen version oppaasta
käyttöönsä, 2 vastasi sähköisen version puolesta ja yksi äänesti molempia.
Vapaan sanan laatikkoon sain hyviä, omaa työtäni tukevia vastauksia, kuten:

”Ihanaa, kun nyt on valmis, helposti saatavilla oleva materiaali tärkeästä ai-
heesta, eikä tarvitse lähteä etsimään ja miettimään, mitenhän aihetta käsitte-
lisi lasten kanssa.”

”Mahtavaa, kun liitteenä oli valmis materiaalipaketti, jota hyödyntää toiminnan
suunnittelussa (-> matala kynnyks). Opas selkeä ja johdonmukainen.”

”Selkeä ja hyvä opas. Tuntuu helposti käytettävältä arjessa.”

”Ihanan selkeä ja helposti luettavissa. Hyvät ja hyödylliset vinkit/linkit harjoitteisiin, lauluihin, kirjoihin ym. Tärkeä aihe hyvin tiivistettynä.”

”Selkeä ja hyvä opas, joka tulee tarpeeseen.”

Valmiin oppaan teemoissa toistui selkeys, visuaalisuus sekä tarpeellisuus. Vastausten perusteella oppaan tulevien käyttäjien tarpeeseen vastattiin.

6 POHDINTA

Työelämäkumppanin jäsenten palaute vahvisti opinnäytetyön tärkeyttä ja ajan-kohtaisuutta sekä toi esille sen tarpeellisuuden kehotunnekasvatuksen toteutusta tukemaan. Erityisesti palautteissa kiinnitettiin huomiota oppaan helppoon käytettävyyteen sekä matalaan kynnykseen, joka mahdollistuu materiaalin ollessa helposti saatavilla. Työelämäkumppanin jäsenten kanssa keskustellessa ilmeni, että kehotunnekasvatusta on ollut hankala alkaa toteuttaa juuri siitä syystä, ettei oikein tiedä mistä ja mitä tietoa hakisi. Kuten Vilkka (2021a.) kirjassaan mainitsee voi osallistamalla edistää tuotoksen jalkauttamista kohderyhmään eli tässä tapauksessa varhaiskasvatuksen työntekijöille. Osallistamalla kohderyhmää sain tuotoksen kokoamiseen tärkeää palautetta, jonka avulla tuotos rakentui sen saajien tarpeiden ja toiveiden mukaiseksi. Vuorovaikutus kohderyhmän kanssa oli työni kannalta tärkeää, sillä näin pääsin kehittämään myös omia vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä käytännön toiminnan ohjaamisen taitoja, jotka Vilkka (2021a.) myös kirjassaan mainitsee. (Vilkka 2021a.) Opinnäytetyötä voi ajatella luotettavana tarpeen tullessa suoraan työelämäkumppanilta ja kohderyhmältä saadun palautteen perusteella tähän tarpeeseen on vastattu ja sen tuotos on tehty vastaamaan kohderyhmän tarpeeseen ja toiveisiin. Kuten Kangaskoski (2016) tuo esille on ennakointi osa niin varhaiskasvatusta kuin varhaiskasvatuksessa annettavaa kehotunnekasvatusta. Kehotunnekasvatuksen sisällyttäminen osaksi varhaiskasvattajien kouluttamista olisi yksi ennakoinnin keino tuoda kehotunnekasvatusta varhaiskasvatuksen kentälle ja sen käyttäjien saataville. Toivottavaa siis olisi, että kehotunnekasvatukseen kiinnitetään yhä enemmän huomiota jo tulevien varhaiskasvatuksen ammattilaisten koulutuksessa sillä vanhentunut ja

väärä tieto ei vie meitä eteenpäin ammatillisen osaamisen kerryttämisessä. (Kangaskoski 2016, 197–208.)

Työpaikassani olen oppaan esittelyn jälkeen huomannut pieniä, ilahduttavia muutoksia. Työntekijät kiinnittävät huomiota sensitiiviseen kasvatukseen ja kehotunnekasvatuksen myönteisempään kohtaamiseen. Muutokset voi huomata konkreettisesti lasten ja kasvattajien välisissä keskusteluissa ja niinkin arkisessa asiassa kuin kirjastosta lainatuista kirjoista. Olen onnellinen siitä, kuinka motivoituneita työyhteisöni jäsenet ovat kehotunnekasvatuksen toteuttamiseen ja oman toiminnan kehittämiseen sekä uuden oppimiseen. Omalta osaltani tahdon toteuttaa kehotunnekasvatusta jatkossakin intohimoisesti ja lempeästi.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Alasaari, N., Aromaa, E. & Stenous, N. 2022. Tasa-arvoinen kasvatus. Opas vanhemmille ja muille lasten läheisille. Helsinki: Naisasialiitto Unioni ry.

Alasaari, N. & Katainen, R. 2016. Sukupuolten tasa-arvon edistämisestä varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016: 36. E-kirja. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3820-5> [viitattu 6.4.2023].

Bildjuschkin, K. 2015. Seksuaalikasvatuksen tueksi. Työpaperi 35/2015. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. E-kirja. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-542-4> [viitattu 8.1.2024].

Cacciatore, R., Ingman-Friberg, S., Apter, D., Sajaniemi, N. & Kaltiala, R. 2020. An alternative term to make comprehensive sexuality education more acceptable in childhood. *South African Journal of Childhood Education* 1, 1–10. Verkkolehti. Saatavissa: <https://sajce.co.za/index.php/sajce/article/view/857/1522> [viitattu 15.12.2022].

Cacciatore, R. & Ingman-Friberg, S. 2016. Ongelmallinen ja huolestuttava käytös. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 87–91.

Cacciatore, R., Kauppinen, P. & Ingman-Friberg, S. 2016. Turvataidot ovat lapsen oikeus. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 95–109.

Hyvinvointi s.a. Väestöliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/hyvinvointi/> [viitattu 13.9.2023].

Ilmonen, K. & Korhonen, E. 2016. Oikeus omaan seksuaalisuuteen. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 110–112.

Ingman-Friberg, S. 2016. Ammattilaisten ajatuksia lasten seksuaalikasvatuksesta. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 41–52.

Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) 2016a. *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 11–22

Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. 2016b. Mitä on lapsen seksuaalisuus. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 25–31

Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. 2016c. Seksuaalikasvatus on hankala sana. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 82–86.

Kauppinen, P. 2016a. Miten puhua lisääntymisestä. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 232–242.

Kauppinen, P. 2016b. Monenlaiset perheet. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 167–173.

Kangaskoski, H. 2016. Seksuaalikasvatusta päivähoidossa. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 197–208.

Keho ja tunteet s.a. Väestöliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/keho-ja-tunteet/> [viitattu 6.9.2023].

Koskiluoma, K. 2020. Kehotunnekasvatusta varhaiskasvatukseen. *Talentia-lehti* 23.3.2020. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.talentia.fi/talentia-lehti/kehotunnekasvatusta-varhaiskasvatukseen/> [viitattu 6.4.2023].

Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilkkä, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Helsinki: Art House Oy. E-kirja. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789518849110> [viitattu 17.3.2023].

Kulttuurisensitiivinen seksuaalikasvatus. 2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 16.9.2021. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajien-seksuaali-ja-lisaantymisterveys/kulttuurisensitiivinen-seksuaalikasvatus> [viitattu 13.4.2023].

Laru, S. 2016. Pienten lasten itsetyydytys- näkyvää ja hämmentävää. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) *Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluikässä*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 223–231.

Läheisyys ja lisääntyminen s.a. Väestöliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/laheisyys->

[ja-lisaantyminen/?gclid=CjwKCAjwu4WoBhBkEi-wAojNdXoN5ZhNPST1j3F5alHWYNxrLaasppqGkflseYbY5Vg6vuT_aqRsM-hoC9QgQAvD_BwE](https://www.vaestoliitto.fi/lisaantyminen/?gclid=CjwKCAjwu4WoBhBkEi-wAojNdXoN5ZhNPST1j3F5alHWYNxrLaasppqGkflseYbY5Vg6vuT_aqRsM-hoC9QgQAvD_BwE) [viitattu 13.9.2023].

Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimisto ja BZgA. 2010. Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa. Suuntaviivat poliittisille päättäjille, opetus- ja terveydenhoitoalan viranomaisille ja asiantuntijoille. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085324> [viitattu 31.10.2022].

Normit ja oikeudet s.a. Väestöliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/normit-ja-oikeudet/> [viitattu 13.9.2023].

Novitsky, A. 2016. Kuuluuko seksuaalikasvatus kaikille. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluiässä. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 137–146.

Saloheimo, A. 2016. Äijätyttöjä ja prinsessapoikia. Teoksessa Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. (toim.) Keho on leikki. Avain luonnolliseen seksuaalikasvatukseen alle kouluiässä. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Väestöliiton Familia Oy, 147–157.

Seksuaalisuus on osa ihmisyyttä. 2021. Mieli ry. WWW-dokumentti. Päivitetty 27.8.2021. Saatavissa: <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/ihmissuhteet-ja-vuorovaikutus/seksuaalisuus-on-osa-ihmisyytta/> [viitattu 6.4.2023].

Tasa-arvoinen kasvatus s.a. Väestöliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/ymparisto/tasa-arvoinen-kasvatus/> [viitattu 6.4.2023].

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print. E-kirja. Saatavissa: <https://www.elibrary.com/book/9789514477324> [viitattu 20.3.2023].

Tunnesäätely s.a. Mielenterveystalo.fi WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/omahoito/tunne-elaman-epavakauden-omahoito-ohjelma/tunnesaately> [viitattu 6.9.2023].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turvataidot s.a. Väestöliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/hyvinvointi/turvataidot/> [viitattu 4.10.2023].

Unnutus. 2019. Sexpo. WWW-dokumentti. Päivitetty 10.4.2019. Saatavissa: <https://sexpo.fi/kootusti-tietoa/unnutus/> [viitattu 13.9.2023].

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Opetushallitus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_1.pdf [viitattu 6.1.2023].

Vilkka, H. 2021a. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja. Saatavissa: <https://www.elibrary.com/reader/9789523701236> [viitattu 21.1.2023].

Vilkka, H. 2021b. Tutki ja kehitä. 5. päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.227023> [viitattu 5.1.2023].

Virtanen, L. 2021. Ammatilainen kertoo: Sukupuolisensitiivisyys ja moninaisuus näkyvät varhaiskasvatuksen arjessa. Sateenkaariverkkolehti ja -media Kehrääjä. WWW-dokumentti. Päivitetty 9.7.2021. Saatavissa: <https://kehräaja.com/ammattilainen-kertoo-sukupuolisensitiivisyys-ja-moninaisuus-nakyvat-varhaiskasvatuksen-arjessa/> [viitattu 6.4.2023].

Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989.

Ympäristö s.a. Väestöliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/ymparisto/> [viitattu 13.9.2023].

OLET IHANA JUURI TUOLLAISENA!

TIETOPAKETTI KEHOTUNNEKASVATUKSESTA VARHAISKASVATUSIKÄISTEN LASTEN KASVATTAJILLE

Tarkoitus: Kerätä tietoa kehotunnekasvatuksesta varhaiskasvatuksen ammattilaisille perustuen teoretietoon kehotunnekasvatuksen tärkeydestä ja sen eri osa-alueista

Tavoite: Tuoda kehotunnekasvatus tutuksi ja tieto sekä menetelmät sen käyttöön helposti saataville.

Opinnäytetyön tuotos: Opas kehotunnekasvatuksesta ja menetelmistä varhaiskasvatuksen ammattilaisille

Aikataulu:
Opinnäytetyön aiheen esittely, sekä palautteen pyynti lopullisen tuotoksen muodosta 3.4.2023
Palautetteen keruu 3.-5.4.2023
Opinnäytetyön ja valmiin tuotoksen esittely 21.4.2023
Palautteen keruu lopullisesta tuotoksesta 21.-28.4.2023
Opinnäytetyön luovutus 5/2023

Opinnäytetyöstä lyhyesti: Kehotunnekasvatus aiheena on alan ammattilaisillekin vielä melko tuore, joten tarkoituksenani on tuoda tieto ja menetelmät helposti saataville ja käytettäväksi suoraan työkentälle varhaiskasvatuksessa. Lopullinen tuotos määräytyy saamani palautteen mukaan ja sitä pystyy hyödyntämään työskennellessä varhaiskasvatusikäisten lasten kanssa.

Vastaukset ja palautteet annetaan anonyymisti, eikä niistä voi tunnistaa ketään henkilökohtaisesti. Vastaukset ja palaute hävitetään asianmukaisesti opinnäytetyöprosessin päätteeksi.

1. Missä muodossa opas
kehötunnekasvatuksesta
olisi paras?

☐ Paperinen versio

☐ Sähköinen versio

☐ Molemmat

2. Oppaan visuaalisuus:

☐ Värikäs, kuvia/grafiikkaa

☐ Asiallinen/minimalistinen

☐ Jotain muuta? Mitä:
.....

Vapaa sana/toiveet
lopullista tuotosta varten:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. Koetko oppaan olevan
helposti käytettävä
kehotunnekasvatuksen
toteutukseen?

- ☐ Kyllö
☐ Ei, miksi?

2. Kumpi versio tulee
todennäköisemmin käyttöösi
kehotunnekasvatusta
antaessa?

- ☐ Sähköinen versio
☐ Paperinen versio

Vapaa sana oppaasta:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kiitos vastauksistasi!

